

Стратегия „Европа 2020“

Европейските институции, водени от стремежа за развитие на стария континент, за постигане на стабилност в условията на финансова и икономическа криза, за преодоляване на предизвикателствата за достигане на значимо икономическо и социално равенство в страните-членки, разработиха стратегия „Европа 2020“ и проект „Европа 2030“. Стратегия „Европа 2020“ е стратегията на ЕС за растеж през следващото десетилетие, а в рамките на проект „Европа 2030“ бе изготвен специализиран доклад до Европейския съвет от групата за размисъл относно бъдещето на ЕС през 2030г. Основните приоритети и цели са постигане на **интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика**. Основните цели и действия за постигането на такава икономика са в областта на заетостта, иновациите, образованието, социалното приобщаване и климата/енергията.

Според програмните документи, постигането на приоритетите в отделните области е свързано с осигуряването на интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж.

Интелигентният растеж е свързан с подобряване на сферите на *образованието* чрез окуражаване на европейците да се учат и да усъвършенстват уменията си; на *изследванията/иновациите* чрез програмиране на нови продукти/услуги, водещи до растеж и работни места и решаващи социални проблеми и *цифрово общество* широкото използване на информационните и комуникационните технологии.

Приобщаващият растеж е свързан с *повишаване на равнищата на заетост* в Европа чрез постигането на **повече и по-добри работни места**, особено за жени, млади хора и възрастни хора; подпомагане на хората от всички възрасти да се *приспособяват* към промените чрез **инвестиции в уменията и обучението**; *модернизирани* пазарите на труда и социалните системи и *достигане* на растежа до всички части на ЕС.

Устойчивият растеж е свързан с изграждане на **конкурентоспособна нисковъглеродна икономика** при ефективно и устойчиво използване на ресурсите; *опазване на околната среда* чрез намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата

на биоразнообразие; въвеждане на **нови екологични технологии** и производствени методи; въвеждане на **ефикасни интелигентни електроразпределителни мрежи**; използване на **мрежи в европейски мащаб** за конкурентно предимство на малките и средните предприятия; **подобнена бизнес среда** за малките и средни предприятия; възможност от осведомен избор за **потребителите**.

Защо Стратегия „Европа 2020“ – проблеми и реалности

- Изключителна **зависимост от изкопаеми горива** /нефт, газ и въглища/, което прави потребителите и предприятията уязвими от неблагоприятни и скъпоструващи ценови шокове; застрашава икономическата сигурност и води до трайно изменение на климата.
- Европейските фирми през 2009 са само четвърт от световния пазар (2 трилиона евро) за **информационни и комуникационни технологии**.
- **Общото равнище на заетост е относително ниско в ЕС, особено при жените** (63 % в сравнение със 76 % при мъжете на възраст 20-64 години) и при **възрастните хора** на възраст 55-64 години (46 % в сравнение със 62 % в САЩ и Япония).
- Бавното въвеждане на **високоскоростен интернет** влияе върху способността за новаторство и разпространяване на знания, стоки и услуги, и оставя селските райони в изолация
- Близо **25 %** от европейските ученици **не умеят да четат добре**.
- В ЕС има около **80 милиона души с ниски квалификации**, които се възползват по-малко от възможностите за учене през целия живот от по-образованите хора. Броят на тези, които се сдобиват с квалификации на средно ниво, е по-голям, но квалификациите им често **не отговарят на нуждите на пазара на труда**
- **По-малко от една трета от европейците** на възраст 25-34 години имат **университетска диплома** (40 % в САЩ, над 50 % в Япония)
- **Европейските университети се представят слабо в световните класации** – само 2 от тях са сред най-добрите 20 в света.

- Тъй като европейците живеят по-дълго и имат по-малко деца, **по-малко активно работещи хора** трябва да издържат **повече на брой пенсионери** и да финансират останалата част от социалната система.
- **Работната ръка в Европа намалява** вследствие на демографските промени – по-малък брой активно заети хора издържат по-голям брой неработещи хора. Броят на хората над 60-годишна възраст през 2010 нараства два пъти по-бързо в сравнение с 2007 г. – с около 2 милиона годишно.
- Още преди кризата **80 млн. души бяха застрашени от бедност**, в това число 19 млн. деца. **8 % от работещите хора** не печелят достатъчно, за да прехвърлят прага на бедността.

За постигане на целите на стратегия „Европа 2020”, в програмните документи са залегнали няколко основни инициативи, като най-значимите от тях са следните. [Програмата за нови умения и работни места](#) е насочена към предоставяне на помощ за овладяване на нови умения, бърза и безболезнена адаптация към променящия се пазар на труда и смяна на кариерата, модернизация на пазарите на труда, повишени равнища на заетост, намаляване на безработицата, увеличаване на производителността на труда, устойчив социален модел. [Европейската платформа срещу бедността](#) цели гарантиране на **икономическо, социално и териториално сближаване; стриктно спазване и зачитане на** основните права на европейските граждани, особено такива в бедност и социалното изключване, предоставяне на възможности за достоен живот и участие в обществения живот; намаляване на различията между регионите и постигане на устойчив растеж във всички европейски региони. Инициативата **„Европа за ефективно използване на ресурсите”** е насочена към **ефективно използване на ресурсите, постигане на икономически растеж чрез** намалени емисии на въглероден диоксид, постигане на енергийна сигурност и намаляване на количеството ресурси. Новата промишлена политика инициира подпомагане на предприемачеството и налагане на международната верига на стойността – от достъпа до суровини до обслужването след продажбата.

Стратегия „Европа 2020” в цифри:

- Изпълнението на **енергийните цели** може да намали разходите на Европа за внос на нефт и газ с 60 млрд. евро до 2020 г., а това е от съществено значение както за енергийната сигурност, така и за икономиката.
- Допълнителната интеграция на **европейския енергиен пазар** може да увеличи БВП с 0,6 % до 0,8 %.
- **Задоволяването на 20 % от енергийните нужди** на Европа от възобновяеми източници на енергия може да създаде 600 000 работни места в ЕС, а други 400 000 могат да бъдат създадени при достигането на 20 % цел за енергийна ефективност.
- достигане на общото равнище на публичните и частните инвестиции **до 3 % от БВП на ЕС**, както и по-добри условия за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) и иновации
- **75 % заетост за жените и мъжете на възраст между 20 и 64 години** до 2020 г. – чрез намиране на работа на повече жени, легални мигранти, млади, възрастни и нискоквалифицирани хора
- намаляване на процента **на преждевременно напусналите училище** до под 10 %
- поне 40 % от 30-34-годишните да са **завършили висше образование**
- поне **20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора**
- **намаляване на емисиите на парникови газове с 20 %** спрямо равнищата от 1990 г. до 2020 г. ЕС е готов да намали емисиите си дори с 30 %, ако и други развити страни в рамките на всеобхватно световно споразумение
- увеличаване на дела на **възобновяемите енергийни източници** в крайното потребление на енергия **до 20 %** постигане на **20 % увеличение на енергийната ефективност**

Световната финансова криза постави всички актьори пред нови сериозни предизвикателства, показвайки необходимостта от добра координация на

икономическите политики в световен и в европейски мащаб. Постигането на целите на стратегия „Европа 2020” е възможно само при пълноценно участие на всички институции и публични и частни актьори в процеса на прилагане на политики за интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж; създаване на нови механизми на финансов инженеринг, стриктно и ефективно координиране на бюджетните, макроикономическите и структурните политики на държавите-членки. Въвеждат се серия от мерки като основните са - *европейски семестър* с оглед координация на бюджетните, макроикономическите и структурните политики на страните-членки; *пакт за стабилност и растеж* със стриктни правила за поддържане на стабилни публични финанси чрез въвеждането на превантивни и коригиращи мерки; *механизъм за ранен надзор на макроикономическите неравновесия* с оглед преодоляване на големите разлики в конкурентноспособността и макроикономическите различия; *пакт „Евро плюс”* за постигане на по-висока конкурентноспособност, заетост, устойчивост на публичните финанси и укрепване на финансовата стабилност и *реформиране на финансовия сектор* с цел гарантиране на регулиране и надзор на финансовия пазар, наличието на достатъчно капиталови резерви.

Всяка институция на ЕС е важна за постигане на целите на стратегия „Европа 2020”, като например *Европейският съвет* отговаря за определяне на насоките на хоризонталните политики и на еврозоната и приема цялостна оценка на напредъка на ниво ЕС и на национално равнище; *Съветът на ЕС* осъществява наблюдение и оценки на основните задачи по тематични области; *Европейската комисия* отговаря за оценка на годишния напредък по постигане на главните цели на стратегията, подготвя обзор на растежа, работи с държавите-членки по националните доклади, отправя политически препоръки към страни-членки; *Европейският парламент* е концентриран върху постигане на мобилизация на националните парламенти и представя резолюция върху оценка на стратегията; *Европейският икономически и социален комитет* мултиплицира целите и дейностите по стратегията чрез пряката си работа със социалните партньори и гражданското общество и има пряката отговорност за разширяване и мобилизиране на съществуващите трансгранични мрежи; *националните власти* пряко отговарят за провеждането на реформи на национално равнище за укрепване на растежа и прилагане на водещите инициативи на ЕК.

Комитетът на регионите има решаваща роля за успеха на стратегия „Европа 2020”, както и *регионалните и местните власти* в Европа. На Комитета е вменена задачата да

участва в планирането и да популяризира политиките за прилагане на стратегията и да бъде основен инструмент, който позволява местните и регионалните власти да участват в политическия процес и в процеса на вземане на решения. В приетата специална платформа от страна на Комитета на регионите се поставят задачите да се постигне максимално приобщаване на местните и регионалните власти за постигане на целите на стратегията, да се насочат усилия за съчетаване на целите на стратегията „Европа 2020“ и политиката на сближаване на регионално и местно ниво; да се насърчи в значима степен обмена на информация, опит и добри практики, които могат да мултиплицират ефектите на стратегията и на кохезионната политика. Предвижда се създаването на териториални пактове под формата на споразумения между местни, регионални и национални власти, насочени към усъвършенстване на сътрудничеството. Според програмните документи на стратегията „Европа 2020“ от решаваща значимост е ангажирането на гражданското общество и медийните партньори на местно и национално ниво, които да развият съпричастност към процеса на правене на политика и постигане на крайни резултати от прилагане политиките. Важни области, в които местните и регионалните власти ще развият стратегията, са образованието, обучението, продължаващото обучение, инфраструктурата, подкрепа на малкия и средния бизнес и предприемачеството.

Европейският съюз, отчитайки факта, че светът преминава през бързи и дълбоки глобални проблеми, които оказват съществено въздействие върху живота на всеки отделен европейец, през 2007г. постави изготвянето на доклад за потенциалните предизвикателства, пред които може да се изправи Съюзът през 2030г. и възможните начини за справяне с тях, така наречения *Доклад до Европейския съвет от групата за размисъл относно бъдещето на ЕС през 2030г.* в рамките на проект „Европа 2030“. Основен извод в доклада е, че ЕС може да продължи да бъде „фактор за промяна в света“, „да налага тенденции“ само ако всички европейци – „политици, граждани, работодатели и работници, са обединени около една нова обща цел, обусловена от потребностите на настоящата епоха“. Основни елементи на тази обща цел са свързани с постигането на средносрочни и дългосрочни реформи в рамките на Съюза и осъществяването на интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж в рамките на стратегията „Европа 2020“; укрепване на икономическото управление в ЕС и осъществяване на реформи във функционирането и надзора на финансовите институции; продължаване на налагането на силно конкурентна и устойчива социална пазарна икономика за поддържане на

социалното сближаване и борбата с изменението на климата; инвестиране в човешкия капитал; воденето на ефективна обща енергийна политика; борба с изменението на климата; доизграждане на единния пазар; въвеждането на модерни практики на корпоративно управление; адекватна здравна, социална и пенсионна система, която да посрещне демографската криза на континента; силно политическо ръководство.

Европейският съюз е съюз на изконни ценности, основаващи се на правата на човека, свободата, солидарността и сътрудничеството, обединението около които ще позволи развитие и укрепване на съюза в името на всички европейски граждани. Приетата стратегия „Европа 2020“, модерната кохезионна политика, разширената трансгранична визия и политики в областта на транснационалното, трансграничното, междурегионалното сътрудничество, вижданията за „Европа 2030“, ще позволят Европейският съюз да продължи да се развива и утвърждава като ключов актьор на световната икономическа и политическа сцена.